

Resultaten van belangenbehartiging door de FIN

'Wat moet ik me voorstellen bij belangenbehartiging voor vermogensfondsen? En wat merk ik daarvan in de dagelijkse praktijk?' Legitieme vragen, waarop de FIN graag antwoord geeft.

Met belangenbehartiging bedoelen we vooral de gesprekken die we voeren met de rijksoverheid over (fiscale) regelgeving voor fondsen. Die regelgeving heeft directe invloed op uw werk. In haar regelgeving was de overheid - tot voor kort - geneigd om primair te letten op de wervende fondsen. Dat leidde tot concept wetgeving die voor vermogensfondsen erg nadelig kon zijn. Denk aan een verplichte 'pay-out' of het verbod om familieleden in het stichtingsbestuur aan te stellen. Door in FIN- en SBF¹ verband te regelmatig te overleggen met bewindslieden, parlementsleden en beleidsambtenaren, hebben we eraan bij kunnen dragen dat de wet- en regelgeving meer rekening houdt met de aard van vermogensfondsen en hun manier van werken. Belangenbehartiging, kortom, zorgt voor regels die rekening houden met uw fonds.

Q: Wanneer is er vanuit de overheid regelgeving gekomen voor de filantropische sector?

A: Er is regelgeving sinds 2008. Sinds dat jaar geldt de ANBI-regeling, fiscale wetgeving voor Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI's). De ANBI-regeling bestaat uit een aantal criteria. Organisaties die hieraan voldoen, kunnen zich bij de Belastingdienst registreren als ANBI en gebruikmaken van het 0%-belastingtarief. Na 2008 is de ANBI-regeling aangescherpt in 2010 en 2014. Naast de ANBI-regeling wordt gewerkt aan een validatiestelsel voor de filantropische sector (keurmerk, gedragscode en Centraal Informatiepunt Filantropie). Hierbij geldt het uitgangspunt: zelfregulering waar het kan, overheidsregulering waar het moet.

Q: Wat was in 2008 de reden voor regelgeving door de overheid?

A: De overheid besloot tot regelgeving na de gebeurtenissen op 11 september 2001. Na '9/11' was er internationaal grote aandacht voor anti-terrorismewetgeving. Daarbij werd wereldwijd ook gekeken naar de filantropische organisaties, die mogelijk misbruikt konden worden voor terreurfinanciering. In deze setting eiste de Nederlandse overheid meer transparantie van de filantropische branche. Vanaf 2004 werden hiervoor plannen gemaakt, waaronder de 'Nota Wijn' en 'Nota Zalm' in 2005, die uiteindelijk leidden tot de ANBI-regeling in 2008. Gaandeweg de ontwikkeling van deze wetgeving ontstond samenwerking tussen de brancheorganisaties FIN, VFI, ISF en CIO-K (kerken). Die samenwerking leidde in 2011 tot de Stichting SBF (Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie). Overigens zijn bij onderzoek in Nederland nooit fondsen ontdekt die in relatie stonden met terroristische groeperingen of activiteiten. Maar de eenmaal ingezette weg naar grotere transparantie is niet meer verlaten en biedt - naar het oordeel van de FIN - veel kansen.

Q: Hoe kijkt de FIN aan tegen regelgeving door de overheid in de filantropische sector?

A: Het is een tijd waarin de overheid zich terugtrekt en de rol van de overheid verandert. De zichtbaarheid en het belang van privaat geld voor publieke doelen neemt toe. In deze situatie is regelgeving door de overheid onvermijdelijk.

Q: Waarom is regelgeving onvermijdelijk?

A: De zichtbaarheid van het werk van particuliere fondsen in de samenleving heeft de belangstelling gewekt van het publiek en de politiek. Men heeft belangstelling voor de maatschappelijke effecten van het werk van fondsen, maar er zijn ook vragen over misbruik. Dit maakt regelgeving door de overheid onvermijdelijk - in Nederland en op Europees niveau. De FIN streeft naar regelgeving die zowel beperkt als adequaat is. Dit doet de FIN door betrokken te zijn bij het proces van overheidsregulering - zowel via de SBF als rechtstreeks.

Q: Wat wordt bedoeld met adequate regelgeving?

A: Regelgeving die rekening houdt met de specifieke kenmerken van de vermogensfondsen. Vermeden moet worden dat de overheid alleen kijkt naar de filantropische sector door de lens van fondsenwervende instellingen; de zogenaamde goede doelen.

¹ De Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF) worden gevormd door: de FIN - Vereniging van Fondsen in Nederland, VFI - Brancheorganisatie van goede doelen, het IF - Brancheorganisatie voor fondsenwervende instellingen en professionals, en het CIO - Interkerkelijk Contact in Overheidszaken.

Neem bijvoorbeeld de eisen die de overheid stelt aan transparantie naar het publiek. Voor fondsenwervende instellingen is het evident dat zij zelf graag transparant willen en moeten zijn. Immers, hun geld komt van het publiek (donateurs) en transparantie naar je eigen 'klanten' is welbegrepen eigenbelang. Vermogensfondsen, die niet structureel geld werven bij het publiek, kunnen goede redenen hebben om terughoudendheid te betrachten in transparantie naar buiten. Denk aan persoonlijke veiligheid en privacy voor bestuurders.

NB: uiteraard zijn vermogensfondsen wel transparant naar de overheid, op basis van de ANBI-status.

Q: Is de FIN alleen uit op beperking en adequaatheid van regelgeving?

A:Nee, de FIN vindt dat vermogensfondsen ook een bepaalde vorm van transparantie behoren te hebben. Zo kan een passend beleid op het gebied van Transparantie een functionele rol spelen en ondersteunend zijn bij het realiseren van de doelstellingen van fondsen. Door transparant te zijn kunnen fondsen als voorbeeld dienen voor andere fondsen. En zij kunnen vermogende particulieren stimuleren privaat geld in te zetten voor publieke doelen. Transparantie kan de communicatie met de doelgroepen ten goede komen en een gerichte samenwerking bevorderen met andere fondsen, bij het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Het accent ligt hierbij wel op transparantie over de *inhoud* van het werk van vermogensfondsen: laten zien *wat we doen*. In andere woorden: hoe kunnen fondsen met privaat geld publieke doelen dienen, gebruikmakend van hun onafhankelijkheid en van het vermogen risico's te kunnen nemen.

Q: Waarom heeft de FIN een eigen gedragscode?

A:Allereerst wensten de leden een gedragscode om oneigenlijk gebruik te voorkomen van de filantropische status. Door dergelijk misbruik kan bovendien reputatieschade ontstaan voor de sector. Ook werd door de leden algemeen onderkend dat een passende gedragscode bijdraagt aan de professionalisering van de sector. Het gaat dan om een gedragscode die niet alleen 'eisen' (lidmaatschapscriteria) formuleert, maar ook ambitieniveaus.

Q: Had de FIN met het formuleren van een eigen gedragscode niet beter kunnen wachten tot de overheid een initiatief op dit terrein had ontwikkeld?

A:Nee. Voor de opstelling van de overheid naar de vermogensfondsen is het hebben van een eigen, serieuze gedragscode erg belangrijk geweest. Zonder de code zou voeding zijn gegeven aan soms opduikende percepties bij politiek en publiek, van een sector die 'duikt' en iets te verbergen heeft. De gedragscode draagt ertoe bij dat de overheid en Belastingdienst de FIN als betrouwbare partner zien. Zonder gedragscode zou er geen discussie zijn geweest met de overheid over horizontaal toezicht (toezicht op fondsen door de FIN) in plaats van enkel overheidstoezicht. De FIN heeft bewust gekozen om het voortouw te nemen. De FIN wil graag de regie hebben in discussies over regelgeving van de sector in plaats van te reageren op voorstellen van buiten. Zo kom je uiteindelijk tot de wenselijke situatie voor de sector en voorkom je overregulering.

Q: Als de overheid in het kader van het validatiestelsel komt met een gedragscode, geldt die dan alleen voor FIN-leden?

A:Nee, een gedragscode die verder gaat dan de bestaande FIN-Gedragscode, zou voor alle vermogensfondsen moeten gelden. Zoals eerder opgemerkt: FIN-leden hebben, vanuit de overheid gezien, het voordeel dat ze als betrouwbaar en professioneel worden aangemerkt. Bij risicoanalyses door de overheid om tot inspecties te komen van fondsen, is het aannemelijk dat de aandacht zich minder zal richten op leden van de FIN. Immers, de FIN-Gedragscode en de wijze waarop die wordt uitgevoerd, impliceert een vorm van horizontaal toezicht.

Q: Vermogensfondsen hebben eigen en onderscheidende kenmerken. Is de FIN, alleen of via de SBF, in staat geweest het denken van de overheid hierover te beïnvloeden?

A:Jazeker. In het verleden heeft de FIN bijvoorbeeld kunnen voorkomen dat er in de Successiewet een anti-oppotcriterium werd opgenomen. Aan een dergelijke eis hadden de fondsen uiteraard onmogelijk kunnen voldoen. Daarnaast werd de heffing van 11 procent opgeheven voor stichtingen die zich inzetten voor het algemeen nut. Tot slot heeft de FIN eraan bijgedragen dat de ANBI-criteria in overeenstemming kwamen met de realiteit van vermogensfondsen. In het algemeen kan gesteld worden dat men, zonder inbreng van de FIN, regelgeving voor de filantropische sector zou hebben opgesteld met alleen de fondsenwervende instellingen voor ogen.

Q: Wat heeft de FIN concreet bereikt wat betreft het huidige Validatiestelsel Filantropie en de digitale publicatieplicht?

A: Voorbeelden zijn:

- Vermogensfondsen hoeven geen lijst te publiceren van individuele bestedingen.
Argument: vermogensfondsen doen vaak risicovolle projecten; transparantie kan de effectiviteit van deze projecten schaden.
- Vermogensfondsen hoeven geen adres en woonplaats van bestuurders te publiceren. Volstaan wordt met het adres van de ANBI.
Argument: privacy en veiligheid van bestuurders moeten worden beschermd.
- Het vermogen van fondsen hoeft niet te worden geopenbaard naar het publiek.
Argument: volstaan wordt met een verkorte staat van baten en lasten in plaats van de jaarrekening. Er komt geen keurmerk voor vermogensfondsen.
Argument: het validatiestelsel maakt op goede wijze het onderscheid tussen fondsenwervende instellingen en vermogensfondsen.
- Binnen het validatiestelsel is er één gedragscode voor de sector, maar met afzonderlijke uitwerkingen voor de verschillende typen organisaties.
Bestuursbeloningen van vermogensfondsen zijn onder bepaalde voorwaarden toegestaan.
Argument: de Belastingdienst is akkoord met maatwerk, waarbij op goede gronden wordt afgeweken van het principe 'alleen onkosten en vacatiegelden'.
- Familieleden mogen deel uitmaken van het fondsbestuur.
Argument: samenstelling van bestuur is ondergeschikt aan het 90%-criterium voor algemeen nut.
- Er is geen verplichte 'pay-out' voor vermogensfondsen.
Argument: in plaats van een pay-out moet de relatie tussen bestedingsbeleid en beleggingsbeleid worden getoetst.
- Voor kleine fondsen geldt een 'bagatelregeling'.
Enkele voorbeelden:
 - Er wordt rekening gehouden met de fondsgrootte bij de inrichting van het bestuur.
 - Kleine fondsen wordt een portaal geboden zodat ze niet zelf een website hoeven op te zetten.
 - Accountantscontrole niet verplicht voor kleine fondsen om ze niet op kosten te jagen.
Argument: als kleine fondsen in dezelfde mate moeten voldoen aan regels door de overheid gesteld, worden de administratieve kosten voor deze fondsen te hoog.

Q: Wat zijn op dit moment de belangrijke thema's voor de FIN, als het gaat om belangenbehartiging richting overheid?

A: Dat zijn er een aantal:

- verdere uitwerking van het validatiestelsel.
- een gedragscode die recht doet aan de positie van vermogensfondsen.
- reikwijdte van de gedragscode: welke vermogensfondsen vallen eronder?
- handhaving van de gedragscode: wie houdt toezicht?
- publicatieplicht en openbaarmaking van namen van bestuurders.
- de inhoud van een nieuw convenant met de overheid.

Q: Waarom is deze Q&A opgesteld?

A: Voor de representativiteit en slagkracht van vermogensfondsen is het van belang om gezamenlijk - als FIN - een stem te hebben richting de overheid. Zodat we de belangen van de vermogensfondsen kunnen verdedigen in een veld dat wordt gedomineerd door 'goede doelen' (en dat zijn wij niet).

Onze stelling als FIN-bestuur is:

Ook zonder convenant en SBF zou deze ontwikkeling van publieke belangstelling en regelgeving zich hebben openbaard. Immers ook in het buitenland, waar geen convenant is, zien we precies dezelfde ontwikkelingen. Het is belangrijk om het proces - dat onvermijdelijk is - goed te registreren door erbij aanwezig te zijn en zelf het voortouw te nemen.

Wij doen als FIN een dringend beroep op vermogensfondsen die nog geen lid zijn van de FIN, de stap naar het lidmaatschap te zetten. Zodat we gezamenlijk onze slagkracht kunnen vergroten. Ons bestaan staat op het spel, als te veel vermogensfondsen zich zouden gedragen als 'free rider'.

FIN - Vereniging van Fondsen in Nederland

A: Jan van Nassastraat 102, 2596 BW Den Haag

W: www.verenigingvanfondsen.nl, www.finstartersdesk.nl

E: info@verenigingvanfondsen.nl

T: 070-3262753

Maart 2014